Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 18 maj 2017*

”Begäran om förhandsavgörande — Frihet att tillhandahålla tjänster — Direktiv 77/249/EEG — Artikel 4 — Utövande av advokatyrket — Router för anslutning till advokaters privata virtuella nätverk (RPVA) — RPVA-router — Vägran att tillhandahålla en sådan till en advokat som är registrerad vid ett advokatsamfund i en annan medlemsstat — Diskriminerande åtgärd”

I mål C-99/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal de grande instance de Lyon (domstol i första instans i Lyon, Frankrike), genom beslut av den 15 februari 2016, som inkom till domstolen den 19 februari 2016, i målet

Jean-Philippe Lahorgue

mot

Ordre des avocats du barreau de Lyon,

Conseil national des barreaux (CNB),

Conseil des barreaux européens (CCBE),

Ordre des avocats du barreau de Luxembourg

ytterligare deltagare i rättegången:

Ministère public,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen (referent), samt domarna M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan och D. Šváby,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren V. Giacobbo-Peyronnel,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 januari 2017,

* Rättegångsspråk: franska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— J.-P. Lahorgue, genom honom själv, avocat,

— Ordre des avocats du barreau de Lyon, genom S. Bracq, avocat,

— Conseil national des barreaux (CNB), genom J.-P. Hordies och A.-G. Haie, avocats,

— Frankrikes regering, genom D. Colas och R. Coesme, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom H. Støvlbæk och H. Tserepa-Lacombe, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 9 februari 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4 i rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977 om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster (EGT L 78, 1977, s. 17; svensk specialutgåva, område 6, volym 1, s. 196).

2 Begäran har framställts i ett interimistiskt förfarande mot Ordre des avocats du barreau de Lyon (Frankrike), Conseil national des barreaux (CNB, Frankrike), Conseil des barreaux européens, samt Ordre des avocats du barreau de Luxembourg, som inletts av Jean Philippe Lahorgue med yrkande om att Ordre des avocats du barreau de Lyon ska förpliktas att tillhandahålla honom, i egenskap av leverantör av gränsöverskridande tjänster, en router för anslutning till advokaters privata virtuella nätverk (RPVA) (nedan kallad RPVA-router).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 4 i direktiv 77/249 föreskrivs följande:

”1. Verksamhet i samband med företrädandet av en klient i rätten eller hos offentliga myndigheter skall i varje medlemsstat utövas i enlighet med de villkor som fastställts för advokater som etablerat sig i denna stat, med undantag för eventuella villkor som kräver bosättning eller registrering hos en yrkesorganisation i denna stat.

2. Vid utövandet av denna verksamhet skall en advokat iaktta de regler för yrkesmässigt uppförande som gäller i värdmedlemsstaten utan att detta inverkar på hans förpliktelser i den medlemsstat han kommer från.

…”

4 I artikel 5 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”För verksamhet i samband med företrädandet av en klient i rätten får en medlemsstat kräva av advokater som avses i artikel 1:

— att de i enlighet med lokala regler eller sedvanor presenteras för den domare som leder förhandlingarna, och där så är lämpligt för ordföranden i vederbörande advokatsamfund i värdmedlemsstaten,

— att de arbetar tillsammans med en advokat som praktiserar vid rätten i fråga och som vid behov skulle vara ansvarig gentemot denna myndighet eller med en avoué eller procuratore som praktiserar där.”

5 Enligt artikel 7.1 i direktiv 77/249 får den behöriga myndigheten i värdmedlemsstaten kräva att den person som tillhandahåller tjänsterna styrker sina kvalifikationer som advokat.

Fransk rätt

6 Särskilt beträffande advokater som är medborgare i Europeiska unionens medlemsstater och stadgivarande etablerade i en av dessa medlemsstater föreskriver artikel 202–1 i dekret nr 91–1197 av den 27 november 1991 om reglering av advokatyrket följande:

”I de fall då en [sådan] advokat företräder eller försvarar en klient i rätten eller vid offentliga myndigheter, ska advokaten utöva sin verksamhet på samma villkor som en advokat som är registrerad vid ett franskt advokatsamfund.

…

I tvistemål vid Tribunal de grande instance där det är obligatoriskt att låta sig företrädas kan en advokat inte företräda sin klient förrän advokaten har angett en adress för sin verksamhet, till vilken rättegångshandlingar med giltig verkan kan delges, hos en advokat som är verksam vid den domstol där det aktuella målet anhängiggjorts. …”

7 I artikel 748–1 i civilprocesslagen föreskrivs att ”[ö]versändande, inlämnande och delgivning av rättegångshandlingar, dokument, meddelanden, underrättelser och kallelser, rapporter, protokoll, samt kopior och avskrifter av domstolsavgöranden försedda med angivelse om verkställbarhet kan befordras elektroniskt under de förhållanden och på de villkor som fastställs i detta avsnitt, utan att det påverkar tillämpningen av specialbestämmelser om obligatorisk användning av detta kommunikationssätt.”

8 Beträffande förfarandet vid överklagande föreskrivs följande i artikel 930–1 i civilprocesslagen:

”Vid äventyr av att domstolen avvisar målet ex officio på grund av rättegångshinder, ska rättegångshandlingarna inlämnas till domstolen elektroniskt.

När en handling inte kan överföras elektroniskt av skäl som den som den som överför handlingen inte råder över, ska den kopieras och översändas i pappersversion till kansliet. I sådant fall ska överklagandet översändas till kansliet …

Meddelanden, underrättelser och kallelser ska översändas elektroniskt till parternas advokater, såvida det inte är omöjligt av skäl som är okända för avsändaren.

I en förordning av justitieministern definieras de närmare bestämmelserna för elektronisk kommunikation.”

9 I artikel 5 i förordning av den 7 april 2009 om elektronisk kommunikation vid domstol i första instans anges att ”[a]dvokaters tillgång till det system för elektronisk kommunikation som domstolarna ställer till deras förfogande sker genom ett förfarande för anslutning till ett oberoende privat nätverk som Conseil national des barreaux ansvarar för och som kallas [RPVA]”.

10 Enligt artikel 9 i nämnda förordning ska ”säkerheten för advokaternas anslutning till RPVA säkerställas genom en identifieringsanordning. Denna anordning grundar sig på en certifieringstjänst som garanterar att egenskapen av fysisk person som är advokat har bestyrkts … Anordningen omfattar en kontrollfunktion av det elektroniska certifikatets giltighet. Detta utfärdas av en den som tillhandahåller elektroniska certifieringstjänster på uppdrag av certifieringsmyndigheten, Conseil national des barreaux”.

11 I praktiken har bestyrkandet möjliggjorts genom att en advokats personliga elektroniska certifikat är kopplat till den nationella förteckningen över advokater, vilken automatiskt uppdateras via en daglig synkronisering med förteckningar över samtliga franska advokatsamfund.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

12 Den franske medborgaren Jean-Philippe Lahorgue är advokat och medlem i advokatsamfundet i Luxemburg.

13 Han begärde av advokatsamfundet i Lyon att få tillgång till en RPVA-router för att underlätta hans utövande av advokatyrket i enlighet med systemet för det gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster.

14 Advokatsamfundet avslog Jean-Philippe Lahorgues begäran med motiveringen att han inte var medlem i advokatsamfundet i Lyon.

15 Följaktligen inledde Jean-Philippe Lahorgue ett interimistiskt förfarande vid Tribunal de grande instance de Lyon (domstol i första instans i Lyon, Frankrike) gentemot, bland annat, Ordre des avocats du barreau de Lyon med yrkande om att det skulle förpliktas att inom åtta dagar vid vite leverera en RPVA-router, så att han till fullo kunde utöva advokatyrket i Frankrike och på samma villkor som en fransk advokat.

16 Inom ramen för detta interimistiska förfarande föreslog Jean-Philippe Lahorgue att EU-domstolen, i förekommande fall, skulle anmodas att besvara frågan huruvida vägran att tillhandahålla en advokat som är vederbörligen registrerad vid ett advokatsamfund i en medlemsstat en RPVA-router, av endast den anledningen att advokaten i fråga inte är medlem i ett advokatsamfund i den andra medlemsstat där denne önskar utöva advokatyrket enligt rätten att fritt tillhandahålla tjänster, strider mot artikel 4 i direktiv 77/249 på grund av att en sådan vägran utgör en diskriminerande åtgärd som kan hindra yrkesutövandet enligt rätten att fritt tillhandahålla tjänster.

17 Det framstår som oklart för den hänskjutande domstolen huruvida beslutet om avslag från Ordre des avocats du barreau de Lyon är förenligt med unionsrätten.

18 Den hänskjutande domstolen anser i synnerhet att eftersom nyttjandet av rättsmedel i brottmål eller socialmål inte medför någon begränsning för en advokat från en annan medlemsstat i form av en skyldighet för denne att utöva sin verksamhet tillsammans med en advokat som är medlem i advokatsamfundet på den ort där den berörda domstolen återfinns, kan det förefalla oförenligt med rätten att fritt tillhandahålla tjänster att ålägga en advokat från en annan medlemsstat att vända sig till en annan advokat, då direkt tillgång till nämnda domstol genom en RPVA-router skulle kunna ge advokaten möjlighet att utöva denna frihet.

19 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal de grande instance de Lyon (domstol i första instans i Lyon, Frankrike) att vilandeförklara målet och att ställa följande fråga till domstolen:

”Utgör artikel 4 i direktiv 77/249/EEG hinder mot att en advokat – som är vederbörligen registrerad vid advokatsamfundet i en medlemsstat, vari vederbörande önskar utöva advokatverksamhet i egenskap av leverantör med rätt att fritt tillhandahålla tjänster – vägras tillgång till en RPVA-router, på grund av att det utgör en diskriminerande åtgärd som kan hindra yrkesutövandet för en leverantör med rätt att fritt tillhandahålla tjänster i de fall där det inte finns en lagstadgad skyldighet för denne advokat att samarbeta med en lokalt verksam advokat?”

Tolkningsfrågan

20 Såsom den franska regeringen och generaladvokaten med fog har påpekat innehåller frågan, såsom den formulerats av den hänskjutande domstolen, ett påstående som inte överensstämmer med den situation sökanden i det nationella målet befinner sig, då den avser en advokat som är ”registrerad vid ett advokatsamfund i en medlemsstat vari vederbörande önskar utöva advokatverksamhet i egenskap av leverantör med rätt att fritt tillhandahålla tjänster”, vilket inte är fallet för Jean-Philippe Lahorgue.

21 Enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer det emellertid på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva, och i detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits (dom av den 20 oktober 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, punkt 36).

22 Med hänsyn till att det i enlighet med domstolens praxis inte ankommer på densamma att, inom ramen för ett förfarande enligt artikel 267 FEUF, avgöra om nationella rättsregler är förenliga med unionsrätten (se, bland annat, dom av den 19 mars 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, punkt 29), ska tolkningsfrågan följaktligen förstås som att den hänskjutande domstolen därigenom söker klarhet i huruvida artikel 4 i direktiv 77/249 ska tolkas så, att den utgör hinder mot att de behöriga myndigheterna i en medlemsstat vägrar tillhandahålla en advokat som är vederbörligen registrerad vid ett advokatsamfund i en annan medlemsstat en RPVA-router, endast av det skälet att advokaten i fråga inte är registrerad vid ett advokatsamfund i förstnämnda medlemsstat där denne önskar utöva advokatverksamhet i egenskap av leverantör med rätt att fritt tillhandahålla tjänster, då en sådan vägran utgör en diskriminerande åtgärd som kan hindra yrkesutövandet för en leverantör med rätt att fritt tillhandahålla tjänster i fall då det inte föreskrivs någon lagstadgad skyldighet för denne att utöva sin verksamhet tillsammans med en lokalt verksam advokat.

23 Det framgår av handlingarna i målet att det är tillåtet att använda sig av elektronisk kommunikation i vissa förfaranden, däribland i vissa brottmål och socialmål, där det inte är obligatoriskt att parterna företräds av en advokat, det vill säga sådana förfaranden som avses i begäran om förhandsavgörande. Endast advokater som är medlemmar i ett franskt advokatsamfund har tillgång till detta kommunikationssätt. Vid tidpunkten för omständigheterna i målet hade, i princip, endast advokater tillhörande den domkrets deras advokatsamfund var knutet till tillgång till nämnda kommunikationssätt. För advokater som är etablerade i en annan medlemsstat är kommunikation av rättegångshandlingar tillåten endast genom inlämnade till kansliet eller per post.

24 Härvid erinrar domstolen om att samtliga inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster enligt artikel 56 FEUF ska avskaffas, för att göra det möjligt för bland annat tjänsteleverantörer att i enlighet med artikel 57 tredje stycket FEUF utöva sin verksamhet i den medlemsstat där tjänsten tillhandahålls på samma villkor som denna stat uppställer för sina egna medborgare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 1991, kommissionen/Frankrike, C-294/89, EU:C:1991:302, punkt 25).

25 Sistnämnda bestämmelse har förtydligats på området för advokaters rätt att fritt tillhandahålla tjänster genom direktiv 77/249, vars artikel 4.1 anger att företrädande av en klient i rätten i en annan medlemsstat ska utövas ”i enlighet med de villkor som fastställts för advokater som etablerat sig i denna stat”, med undantag för ”eventuella villkor som kräver bosättning eller registrering hos en yrkesorganisation i denna stat” (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2003, AMOK, C-289/02, EU:C:2003:669, punkt 29).

26 Det framgår dessutom av domstolens fasta praxis att enligt artikel 56 FEUF är det förbjudet att tillämpa nationella bestämmelser som utan att det är objektivt motiverat hindrar en tjänsteleverantör från att faktiskt utöva friheten att tillhandahålla tjänster (se, dom av den 14 januari 2016, kommissionen/Grekland, C-66/15, EU:C:2016:5, punkt 22 och där angiven rättspraxis). Nationella åtgärder som förbjuder eller gör det svårare eller mindre attraktivt att utöva friheten att tillhandahålla tjänster utgör inskränkningar i nämnda frihet (se dom av den 14 januari 2016, kommissionen/Grekland, C-66/15, EU:C:2016:5, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

27 Det ska härvid framhållas att vägran att leverera RPVA-routrar till advokater som inte är medlemmar i ett franskt advokatsamfund kan göra det svårare eller mindre attraktivt för dem att fritt tillhandahålla tjänster.

28 Genom att inte ha tillgång till tjänster som dematerialiserar de rättsliga förfarandena måste nämligen dessa advokater förlita sig på kommunikation via inlämnande till kansliet eller via post, alternativt få hjälp av en advokat som är medlem i ett franskt advokatsamfund och har tillgång till en RPVA-router. Dessa alternativa kommunikationssätt i förhållande till elektronisk kommunikation är mer betungande och, i princip, mer kostsamma än det sistnämnda.

29 Vägran att tillhandahålla advokater som inte är medlemmar i ett franskt advokatsamfund RPVA-routrar utgör således en inskränkning i rätten att fritt tillhandahålla tjänster i den mening som avses i artikel 56 FEUF.

30 Med hänsyn till att tjänster, som tillhandahålls av personer som inte är etablerade inom den medlemsstat där tjänsterna ska utföras, är av särskild beskaffenhet, kan det emellertid inte anses strida mot artiklarna 56 och 57 FEUF att det uppställs ett krav, vad beträffar advokater, på att dessa ska vara medlemmar i ett lokalt advokatsamfund för att de ska få tillgång till tjänster som syftar till att dematerialisera de rättsliga förfarandena, försåvitt ett sådant krav objektivt sett är nödvändigt bland annat för att skydda det allmänna intresset av rättskipningens goda funktion (se, analogt, dom av den 3 december 1974, van Binsbergen, 33/74, EU:C:1974:131, punkterna 11, 12 och 14). Det är mot denna bakgrund direktiv 77/249 ska tolkas (se, analogt, dom av den 25 februari 1988, kommissionen/Tyskland, 427/85, EU:C:1988:98, punkt 13).

31 Det framgår dessutom av domstolens fasta praxis att nationella åtgärder som kan göra det svårare eller mindre attraktivt att utöva de grundläggande friheter som garanteras av fördraget icke desto mindre kan godtas om det mål som eftersträvas med åtgärderna är av allmänintresse, om de är ägnade att säkerställa förverkligandet av det eftersträvade målet och inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 december 2006, Cipolla m.fl., C-94/04 och C-202/04, EU:C:2006:758, punkt 61, och dom av den 11 december 2014, kommissionen/Spanien, C-678/11, EU:C:2014:2434, punkt 42), med beaktande av att nationell lagstiftning endast är ägnad att säkerställa förverkligandet av det eftersträvade målet om den verkligen svarar mot en önskan att uppnå detta på ett konsekvent och systematiskt sätt (se dom av den 13 februari 2014, Sokoll-Seebacher, C-367/12, EU:C:2014:68, punkt 39 och där angiven rättspraxis).

32 För att rättfärdiga den inskränkning i rätten att fritt tillhandahålla tjänster som följer av vägran att leverera RPVA-routrar till advokater som inte är medlemmar i ett franskt advokatsamfund, har CNB och den franska regeringen åberopat principen om god rättskipning. Enligt den franska regeringen motiveras en sådan inskränkning även av intresset av att skydda den slutliga mottagaren av de juridiska tjänsterna.

33 Varje fransk advokat förfogar nämligen över ett personligt elektroniskt certifikat som gör det möjligt för denne att intyga sin ställning som advokat som är medlem i ett franskt advokatsamfund och auktoriserad att utöva advokatyrket. Varje advokats elektroniska certifikat är kopplat till den nationella förteckningen över advokater, som automatiskt uppdateras via en daglig synkronisering med förteckningar över advokater från samtliga franska advokatsamfund. Således är en advokats elektroniska certifikat giltigt så länge som advokaten är inskriven i den nationella advokatförteckningen. Så snart en advokat inte längre är inskriven i denna förteckning, exempelvis på grund av att advokaten har uteslutits från det advokatsamfund vederbörande tillhörde, blir det elektroniska certifikatet däremot ogiltigt.

34 Härvid påpekar domstolen att dels skyddet av konsumenter – bland annat mottagarna av de juridiska tjänster som juridiska biträden tillhandahåller –, dels en god rättskipning är sådana mål som återfinns bland de som kan anses utgöra tvingande hänsyn av allmänintresse som kan rättfärdiga en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 december 2006, Cipolla m.fl., C-94/04 och C-202/04, EU:C:2006:758, punkt 64).

35 Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 55 i sitt förslag till avgörande är skyddet av rättssubjekt såsom slutliga konsumenter av juridiska tjänster och en god rättskipning förbundna med krav på kontroll av tjänsteleverantören.

36 Det identifieringssystem som RPVA grundar sig på och som syftar till att endast de advokater som uppfyller de krav som uppställs för att de ska få utöva sin verksamhet kan ansluta sig till RPVA, förefaller det således som om det i sig är ägnat att säkerställa förverkligandet av målen att skydda såväl mottagare av juridiska tjänster som en god rättskipning.

37 Beträffande frågan huruvida det är proportionerligt att vägra leverera RPVA-routrar till advokater etablerade i andra medlemsstater har den franska regeringen påpekat att en sådan vägran motiveras av den omständigheten att, i det stadium som bestämmelserna för att dematerialisera rättsliga förfaranden i nuläget befinner sig, finns det ingen fungerande interoperabilitet mellan förteckningar över advokater i de olika medlemsstaterna. Härav följer att identifieringssystemet, vid anslutning till RPVA, endast kan verifiera giltigheten av elektroniska certifikat för advokater som är medlemmar i ett franskt advokatsamfund.

38 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida det i förevarande fall är möjligt att ge advokater etablerade i andra medlemsstater, i förekommande fall medelst vissa anpassningsåtgärder, tillgång till RPVA-routrar så att skyddet av rättssubjekt i deras egenskap av slutliga konsumenter av juridiska tjänster samt god rättskipning kan säkerställas under likvärdiga förhållanden som de som gäller för advokater som är medlemmar i ett franskt advokatsamfund. Om så är fallet kan den inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster som är aktuell i det nationella målet inte rättfärdigas.

39 Såsom framgår av handlingarna i målet ska det dessutom påpekas att i sådana förfaranden där det inte är obligatoriskt att låta sig företrädas av en advokat, vilka är aktuella i det nationella målet, är det valfritt att inge rättegångshandlingar på elektronisk väg till den domstol där tvisten anhängiggjorts. Således kan samtliga advokater, inklusive de som är etablerade i en annan medlemsstat, inge sina rättegångshandlingar till nämnda domstol genom inlämnande till kansliet eller per post, medan endast advokater tillhörande den berörda domstolens domkrets har möjlighet att, i förekommande fall, använda sig av elektronisk kommunikation.

40 För det fall att det skulle visa sig att det inte krävdes en systematisk och regelbunden kontroll av ställningen som advokat vid kommunikation av rättegångshandlingar genom inlämnande till kansliet eller per post, för att säkerställa att den som lämnat handlingarna genomgår en kontroll som är likvärdig den som säkerställs genom RPVA-systemets införande, kan vägran att leverera RPVA-routrar till advokater som är etablerade i andra medlemsstater än Republiken Frankrike inte anses vara förenlig med målen att skydda mottagare av juridiska tjänster och en god rättskipning.

41 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida den inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster som är aktuell i det nationella målet är förenlig med dessa mål, mot bakgrund av nyssnämnda likvärdighetskriterium. Om så inte är fallet kan den ifrågavarande inskränkningen i friheten att tillhandahålla tjänster inte rättfärdigas.

42 Mot bakgrund av ovanstående ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Det förhållandet att de behöriga myndigheterna i en medlemsstat vägrar tillhandahålla en advokat som är vederbörligen registrerad vid ett advokatsamfund i en annan medlemsstat en RPVA-router, endast av det skälet att advokaten i fråga inte är medlem i ett advokatsamfund i förstnämnda medlemsstat där vederbörande önskar utöva advokatverksamhet i egenskap av leverantör med rätt att fritt tillhandahålla tjänster, i fall då det inte föreskrivs någon lagstadgad skyldighet för denne att utöva sin verksamhet tillsammans med en lokalt verksam advokat, utgör en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster i den mening som avses i artikel 4 i direktiv 77/249, jämförd med artikel 56 och 57 tredje stycket FEUF. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida en sådan vägran, med beaktande av det sammanhang den ingår i, verkligen svarar mot målen att skydda konsumenter och en god rättskipning som kan rättfärdiga densamma, och huruvida inskränkningarna som följer därav inte framstår som oproportionerliga i förhållande till dessa mål.

Rättegångskostnader

43 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Det förhållandet att de behöriga myndigheterna i en medlemsstat vägrar tillhandahålla en advokat som är vederbörligen registrerad vid ett advokatsamfund i en annan medlemsstat en RPVA-router, endast av det skälet att advokaten i fråga inte är medlem i ett advokatsamfund i förstnämnda medlemsstat där vederbörande önskar utöva advokatverksamhet i egenskap av leverantör med rätt att fritt tillhandahålla tjänster, i fall då det inte föreskrivs någon lagstadgad skyldighet för denne att utöva sin verksamhet tillsammans med en lokalt verksam advokat, utgör en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster i den mening som avses i artikel 4 i rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977 om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster, jämförd med artikel 56 och 57 tredje stycket FEUF. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida en sådan vägran, med beaktande av det sammanhang den ingår i, verkligen svarar mot målen att skydda konsumenter och en god rättskipning som kan rättfärdiga densamma, och huruvida inskränkningarna som följer därav inte framstår som oproportionerliga i förhållande till dessa mål.

Underskrifter